

UTFRÅGNINGAR I EUROPAPARLAMENTET
SVAR PÅ FRÅGOR TILL DEN NOMINERADE
KOMMISSIONSLEDAMOTEN

Neelie Kroes

(Konkurrens)

Del B – Särskilda frågor

1. Den reformering av procedurerna i kartellärenden som nyligen genomförts har gett nationella konkurrensmyndigheter en framträdande roll vid sidan av kommissionen. Anser du att denna decentralisering var korrekt och hur föreslår du i så fall att nätverket av nationella konkurrensmyndigheter och dialogen med kommissionen bör utvecklas och stärkas och hur kan tillämpningen av konkurrenspolitiken förbli konsekvent?

Ja, jag anser att decentraliseringen var korrekt och nyttig:

- Reformen av procedurerna i kartellärenden innebär att de 26 konkurrensmyndigheterna i EU kommer att tillämpa samma konkurrensregler på hela den inre marknaden.

- Reformen har medfört en större inblandning av de nationella konkurrensmyndigheterna, som har fått befogenhet att tillämpa EG:s konkurrensregler fullt ut och samtidigt är skyldiga att tillämpa dem i samtliga fall som rör den gränsöverskridande handeln. För att ytterligare främja en konsekvent tillämpning av konkurrensreglerna inrättades det Europeiska konkurrensnätverket, vars verksamhet pågår för fullt sedan den 1 maj 2004. Nätverket har hittills informerats om cirka 200 pågående ärenden. Det är en användbar plattform för ömsesidigt informationsutbyte, och det fungerar relativt bra. Vid behov kan det utvecklas ytterligare. Kommissionen har hittills informerats om elva beslut som olika nationella konkurrensmyndigheter planerar att fatta, och kommissionen har inte kunnat upptäcka några större problem när det gäller en konsekvent tillämpning. Dessutom har ett antal gemensamma arbetsgrupper inrättats, som skall undersöka såväl allmänna frågor som sektorsspecifika problem.

Att fortsätta att främja samarbetet inom det Europeiska konkurrensnätverket är en prioriterad fråga under de kommande åren. Efterhand som tiden går kommer vi kanske att upptäcka områden där det behövs ytterligare förbättringar och samtidigt komma överens om hur vi skall ta itu med detta. Skulle det visa sig att tillämpningen i vissa medlemsstater är bristfällig kommer kommissionen själv att ingripa för att se till att reglerna tillämpas i dessa delar av den inre

marknaden och samtidigt bidra med utbildning och stöd för att hjälpa myndigheterna att bli fullt verksamma medlemmar i nätverket. Jag kommer inte att acceptera att den inre marknaden har några luckor när det gäller tillämpningen av konkurrensreglerna.

2. Vad anser du om kraven på att inrätta ett specialiserat tillsynsorgan för företagskoncentrationer, eventuellt som en separat panel inom domstolen, vilket föreslagits av Europaparlamentet?

Jag anser att man, för att kunna kontrollera företagskoncentrationer, måste ha en effektiv rättslig tillsyn, och jag håller med om att alla åtgärder som kan bidra till en sådan tillsyn bör undersökas nogga.

Enligt min mening finns det för närvarande inte några brister i den expertis som gemenskapens domstolar besitter, eller i effektiviteten i deras granskande verksamhet. Gemenskapsdomstolarna har samlat på sig ansevärd sakkunskaper i konkurrensfrågor. Praxis har visat att de utövar en mycket noggrann och strikt kontroll av innehållet i kommissionens analyser i ärenden rörande sammanslagningar och kartellbildningar.

Däremot finns det uppenbarligen utrymme för avsevärda förbättringar när det gäller hur snabbt man genomför den rättsliga prövningen av beslut om förbud mot sammanslagningar. För företagen är det viktigt att ha möjlighet att kunna "hålla grytan kokande", det vill säga att kunna gå vidare med sammanslagningen ifall att kommissionens beslut skulle upphävas. Diskussionen om inrättandet av en särskild rättsinstans för sammanslagningsärenden bör därför inriktas på frågan om domstolen kommer att ha de resurser som krävs för att genomföra en snabb kontroll och om särskilda förslag från en särskild rättsinstans skulle vara den optimala lösningen ur organisatorisk synvinkel.

Om införandet av en särskild rättsinstans inte skulle göra förfarandena kortare, utan längre, och om man genom den nya rättsinstansen skulle åstadkomma ytterligare en kontroll utöver de två som redan genomförs av förstainstansrätten och EG-domstolen, skulle förfarandena fram till det slutliga domstolsbeslutet snarare försenas, vilket jag anser vore en negativ effekt.

Slutligen verkar det tveksamt om en särskild rättsinstans för sammanslagningsärenden vore den lämpligaste lösningen med tanke på att sammanslagningsverksamheten tenderar att tillta och avta periodvis, vilket påverkar arbetsbelastningen för administrationen, och i slutändan även för domstolarna. Förslaget om att överföra personalärenden, som utgör 30 procent av förstainstansrättens arbetsbelastning, till särskilda rättsinstanser vore kanske lämpligare eftersom förstainstansrätten då skulle kunna koncentrera sig på befogenheter såsom konkurrens, som är en del av rättens roll när det gäller att skydda företagens och medborgarnas rättigheter.

3. Hur föreslår du att det strategiska tillvägagångssättet för kontrollen av företagskoncentrationer skulle kunna förbättras för att göra det mer begripligt för de europeiska medborgarna, och särskilt i syfte att ta större hänsyn till konsumenternas intressen? Hur passar den senaste tidens initiativ att skapa "nationella mästarföretag" in i detta sammanhang?

Jag vet att parlamentet delar uppfattningen att fungerande konkurrens gynnar konsumenterna, sett till såväl priser som urval. Konkurrenspolitiken syftar faktiskt i första hand till att gynna konsumenternas välfärd. Genom sitt arbete med att kontrollera företagskoncentrationerna förhindrar kommissionen att affärer går igenom, som troligtvis skulle beröva konsumenterna dessa fördelar, eftersom företagets marknadsställning skulle stärkas avsevärt. Den senaste översynen av koncentrationsreglerna gör det också möjligt att ta hänsyn till de effektiviseringar som en sammanslagning kan medföra under förutsättning att de innebär fördelar för konsumenterna.

Jag håller emellertid med om att de fördelar som gemenskapens kontroll av företagskoncentrationer innebär för de europeiska konsumenterna inte alltid framförs på ett tillräckligt tydligt sätt. Nyligen inrättades befattningen kontaktperson för konsument, för att skapa en kontakt mellan generaldirektoratet för konkurrens och konsumenterna och deras organisationer, för att på så sätt se till att deras röster blir hörda när kommissionen utvärderar en sammanslagning, och att de informeras om kommissionens åtgärder. Jag avser att utöka våra ansträngningar för att på ett bättre sätt informera och förklara för allmänheten hur konsumenterna påverkas.

Vad gäller skapandet av "nationella mästarföretag" är det i princip inte fel att europeiska företag växer och blir tillräckligt stora för att konkurrera på den internationella marknaden och att de själva blir "mästare". Jag tror emellertid inte att medborgarna skulle acceptera att en sådan utveckling ägde rum på bekostnad av deras egna intressen. Det finns sektorer vars marknader fortfarande är av nationell karaktär, och det vore fel att genom en sammanslagning skydda ett nationellt mästarföretag från konkurrens på den egna hemmamarknaden. Detta skulle innebära att de inhemska marknadernas konsumenter skulle riskera att få höjda priser, sämre urval och färre innovationer etc. Gemenskapens koncentrationsregler gör det omöjligt att nonchalera sådana nackdelar för konsumenterna på grundval av missriktade industripolitiska koncept.

Mer allmänt ställer jag mig tveksam till att idén om att skydda företagen från konkurrens på deras hemmamarknad skulle öka deras konkurrenskraft. Enligt min uppfattning är det inte frånvaron av konkurrenstryck på hemmamarknaden, utan förekomsten av ett sådant konkurrenstryck, som skapar starka, innovativa och framgångsrika företag.

4. Reformen av kontrollen av statliga stöd har fått större betydelse och kommer att fortsätta stå i centrum för konkurrenspolitiken under de kommande åren. Den faller emellertid inte alltid i god jord på nationell nivå, särskilt när det visar sig att den hämmar ansträngningarna att främja tillväxt och sysselsättning. Skulle din målsättning vara att försöka förena dessa två mål eller att till punkt och pricka hålla sig till lagen?

Jag anser inte att det finns något motsatsförhållande mellan statligt stöd och främjande av tillväxt och sysselsättning. Redan nu möjliggör innehåller fördraget bestämmelser om statligt stöd som gör det möjligt att stödja statliga initiativ som främjar tillväxten. Exempelvis godkänner kommissionen regelbundet relativt omfattande stöd för forsknings- och utvecklingsprojekt, och riskkapitalinitiativ. Andra stödformer, såsom stöd för att skapa nya arbetstillfällen och för utbildning, samt stöd till små och medelstora företag, omfattas av ett gruppundantag. Dessutom finns det bestämmelser om andra typer av stöd som främjar hållbar utveckling, såsom miljöstöd, regionalt stöd etc. Jag anser att den statliga stödpolitiken är en nödvändig del i en konsekvent politik som syftar till att göra EU till den konkurrenskraftigaste ekonomin i världen. Ekonomiska analyser visar att orsakerna bakom den långsamma tillväxten i EU till största delen står att finna i de stela strukturerna i ekonomin. Därför bör det statliga stödet syfta till att främja välfungerande marknader genom att garantera en stark och rättvis konkurrens och genom att möjliggöra statliga ingripanden i de fall där stöd kan inriktas på vissa brister på marknaden.

Å andra sidan gynnas inte den långsiktiga tillväxten och sysselsättningen av att man delar ut stöd för att skjuta upp nödvändiga strukturella förändringar eller för att stödja företag med kroniska förluster. Detta ligger varken i medborgarnas eller parlamentets intresse.

Det är av dessa skäl som Europeiska rådet i Barcelona efterlyste ”ett lägre och mer målinriktat stöd”, som utgör en väsentlig grund för effektiv konkurrens.

Jag tror alltså att det är möjligt att upprätthålla en strikt kontroll av statliga stöd samtidigt som man främjar konkurrenskraften. Detta betyder naturligtvis att bestämmelserna måste hållas aktuella, de måste vara sakliga och de bör ta hänsyn till den ekonomiska utvecklingen. För att ge ett exempel avser kommissionen att 2005 offentliggöra ett meddelande om statligt stöd för innovation och se över bestämmelserna om statligt stöd för forskning och utveckling samt riskkapital.

5. Är det din avsikt att lägga fram en rättslig ram för tjänster i allmänhetens intresse? Anser du att den kommande rättsliga ramen för tjänster i allmänhetens intresse och finansieringen av dessa utslutande bör grunda sig på konkurrenspolitiska överväganden? Vilka åtgärder har du för avsikt att vidta på detta område?

Kommissionen lade i maj fram en vitbok där den offentliggjorde sin strategi och tidsplan vad gäller tjänster i allmänhetens intresse. Alla är eniga om att dessa tjänster måste vara effektiva och

hålla god kvalitet. I vitboken konstateras att det i huvudsak är medlemsstaterna som skall förvalta tjänster i allmänhetens intresse. Jag anser att kommissionens roll på detta område bör vara att se till att statliga ingripanden inte medför någon onödig obalans bland rent kommersiella verksamheter på närliggande marknader och att det avregleringsarbete fortlöper, som medlemsstaterna redan har beslutat om i vissa sektorer.

Jag är medveten om parlamentets krav på bättre förutsägbarhet och ökad rättssäkerhet vad gäller tillämpningen av konkurrensreglerna rörande tjänster av allmänt ekonomiskt intresse. Det beslut som EG-domstolen nyligen fattade i Altmark-målet utgör en användbar referensram i fråga om lagenlig ersättning för tjänster i allmänhetens intresse, men det löser inte alla problem.

Jag avser att fortsätta det arbete som påbörjades av Mario Monti när det gäller att förtydliga tillämpningen av bestämmelserna om statligt stöd för tjänster i allmänhetens intresse, och undvika onödiga administrativa bördor för medlemsstaterna. Detta arbete kommer naturligtvis att föras i nära samarbete med parlamentet, och i synnerhet ert utskott.

Kommissionens politik i fråga om tjänster i allmänhetens intresse brukar inte uteslutande grunda sig på konkurrenspolitiska överväganden. Bestämmelserna om statligt stöd ger medlemsstaterna stort spelrum när det gäller fastställande av karaktären, omfattningen och kvaliteten på den tjänst de begär och beviljande av stöd för att täcka de extra nettokostnader som vissa företag kan bli föremål för då de skall uppfylla de krav som ställs på en allmännyttig tjänst. Bestämmelserna om statligt stöd skall endast förhindra en överdriven kompensation till företagen, i synnerhet om stödet används för att korssubventionera verksamheter på andra, konkurrensutsatta marknader. Genom att förtydliga tillämpningen av bestämmelserna om statligt stöd kommer medlemsstaterna att få den rättssäkerhet de behöver för att se till att dessa tjänster tillhandahålls.

6. Vilka åtgärder skulle du vidta för att förbättra samordningen mellan enheterna, i synnerhet mellan de enheter som ansvarar för konsumentskydd, för att se till att GD Konkurrens i högre grad kan dra nytta av insatser från andra generaldirektorat inom kommissionen?

Jag är väl medveten om att politiska initiativ och beslut på gemenskapens övriga politiska områden påverkar konkurrenspolitiken och vice versa. Kommissionens mekanismer för samråd mellan avdelningarna syftar redan till att garantera en samordnad och integrerad gemenskapspolitik. Jag anser det vara nödvändigt med ett nära samarbete med i synnerhet de avdelningar som är ansvariga för den inre marknaden, ekonomiska och finansiella frågor, företag, telekommunikation, transport, energi samt konsumentskydd. Detta inbegriper även samråd i enskilda konkurrensärenden och våra kontakter måste sträcka sig mycket längre än de formella kraven i fråga om samråd mellan avdelningarna. Generaldirektoratet för konkurrens har också en mycket viktig roll när det gäller bredare lagstiftningsprojekt och andra sektorsövergripande projekt, som kommer att stärka konkurrensen och konkurrenskraften inom EU. GD Konkurrens deltar i ett antal arbetsgrupper på hög nivå, exempelvis styrgruppen för industripolitik (Industrial Policy Steering Group).

Jag kommer att se till att de befintliga samarbetsmekanismerna fortsätter att fungera, och förbättras vid behov. För att uppnå Lissabonmålen måste konkurrensen främjas ytterligare i samband med utarbetandet av nya förslag till gemenskapslagstiftning liksom andra sektorsövergripande initiativ som direkt påverkar den europeiska ekonomins konkurrenskraft.

Jag vill sätta konsumenternas välfärd i centrum för konkurrenspolitiken. Det är uppenbart att både konkurrenspolitiken och konsumentskyddspolitiken kan ha en stärkande effekt på varandra. Jag kommer att se till att man undersöker hur man i framtiden kan uppnå ytterligare synergieffekter mellan dessa politikområden. Dessutom skall den av GD Konkurrens nyligen utsedda kontaktpersonen för konsumenter se till att konsumenternas intressen på ett mer systematiskt sätt tas i beaktande i samband med vår kontroll av tillämpningen av konkurrensreglerna. Jag går helhjärtat in för detta initiativ och kommer att överväga eventuella förbättringar i ljuset av erfarenheterna från det första året.

7. I en global ekonomi blir konkurrenspolitiken ett avgörande verktyg för att garantera lika konkurrensvillkor på internationell nivå. Hur skall kommissionen gå till väga för att främja en global konkurrensrättslig ram, och vilka andra internationella organ eller strukturer skulle kunna bidra till detta?

I och med att företagen i allt större utsträckning agerar globalt måste även den politiska mekanism som skall reglera företagens verksamhet vara av internationell karaktär. Jag ser konkurrenspolitiken som ett avgörande verktyg i detta hänseende.

Under de senaste åren har antalet konkurrensmyndigheter ökat avsevärt. Då länder har avreglerat sina ekonomier har de ofta även infört en konkurrenslagstiftning, och vi måste se till att denna mångfald av lagar förblir så samstämmig som möjlig. För mycket, och för olika, lagstiftning innebär en ökad risk för rättslig osäkerhet och ökad byråkrati för företagen. Detta skulle kunna ligga till hinder för våra utsikter att uppnå konkurrens och tillväxt. Dessutom skulle konsumenterna missgynnas om de rättsvårdande organen inte kan samarbeta på ett effektivt sätt.

Därför vill jag försöka se till att samarbetsmekanismerna mellan konkurrensmyndigheterna stärks ytterligare.

Jag tror att detta är en bekräftelse av den vision som Mario Monti hade då han intog en ledande roll för att skapa det Europeiska konkurrensnätverket, ett informellt nätverk bestående av konkurrensmyndigheter som skall främja ett sådant multilateralt samarbete och arbeta för konvergens mellan de metoder som avser att kontrollera att konkurrensbestämmelserna tillämpas. Jag kommer att se till så att kommissionen behåller sin ledande roll inom det Europeiska konkurrensnätverket och inom andra forum, exempelvis OECD, som arbetar med liknande frågor. Vi kommer även att se om det är ändamålsenligt att behandla konkurrensbestämmelserna inom ramen för Världshandelsorganisationen.